Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry – Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf

LAUSUNTO

1.2.2023

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 17.1.2023

Asia: Lausunto - HE 184/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Pyydettynä lausuntona toteamme seuraavaa:

Pääministeri Marinin hallitusohjelmaan kirjattu pelastuslain uudistus on ollut pitkä prosessi, josta nyt lausuttavana oleva osio edustaa teknisten muutoksien ohella lähinnä joitakin kiireellisiksi katsottuja yksityiskohtia, joista mikään ei liene sopimuspalokuntatoiminnan tai sopimuspalokuntien toimintaedellytysten turvaamisen kannalta keskeinen. Nyt lausunnon kohteena olevassa pelastuslain muutosesityksessä onkin ansiokkaasti viitattu siihen, että seuraavalla hallituskaudella on tarkoitus palata pelastuslain kokonaisvaltaiseen uudistamiseen. Siinä tulisi nähdäksemme tarkemmin arvioida sopimuspalokuntatoiminnan merkitystä, ei ainoastaan operatiivisten palvelujen kustannustehokkaana tuottajana vaan kansallisen kokonaisturvallisuuden huomattavasti laajemmasta näkökulmasta. Lainmuutosprosessin myötä onkin korostetusti ilmennyt, että koska sopimuspalokuntatoiminta luonteeltaan merkittävästi poikkeaa sekä yksityisen sektorin toimintatavoista, perinteisestä viranomaistoiminnasta että tyypillisestä kolmannen sektorin toiminnasta, käsittäen kuitenkin niiden kaikkien osaelementtejä, saattaisikin olla perusteltua irrottaa sopimuspalokuntatoiminnan keskeiset osat oman erillislainsäädännön puitteisiin. Siinä käsiteltäisiin mm. sellaisia asioita kuin sopimuspalokuntalaisen juridinen asema, erilaiset velvoitteet ja oikeudet, työturvallisuuteen liittyvät seikat, ym. Koska sopimuspalokuntatoiminnan perusteena kuitenkin on erityisesti vapaaehtoisuuteen perustuva turvallisuuspalvelujen kustannustehokas tarjoaminen, olisi kuitenkin perusteltua sisällyttää myös itse pelastuslakiin suomalaisen pelastustoimen tosiasiallista rakennetta kuvaavan osion, kuten olemme aikaisemmassa lausunnossa esittäneet.

Nyt käsiteltävään pelastuslain muutosesitykseen Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ei kuitenkaan esitä muutoksia. Sen sijaan esitämme täydennyksen Pelastusopistosta annettuun lain esitettyyn muutokseen.

Kyseessä on ulkomailla hankitun sopimuspalokuntakoulutuksen tunnustaminen myös suomalaisessa koulutusjärjestelmässä, joka toisaalta suomalaisessa pelastuslainsäädännössä (PeL 57 §) määrittää pelastustoimintaan osallistuvien kelpoisuuden ja jonka sisältö toisaalta on annettu

samaisen kohdan myötä Pelastusopiston määritettäväksi. Tarkemmin PeL 57 § 2 momentti kuuluu näin:

”Pelastustoimintaan osallistuvalta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.”

Hallituksen esityksessä tämä asia siis ehdotetaan siirrettäväksi myöhemmin käsiteltäväksi sillä perusteella, että pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamishanke on käynnissä. Nyttemmin on kuitenkin ilmennyt, että kyseinen hanke lähinnä koskee alan ammattikoulutusta, joten ulkomailla saadun sopimuspalokuntakoulutuksen tunnustamiseen ja nivoutumiseen suomalaiseen järjestelmään jo nyt ei ole merkittävää estettä. Suomi on nopeasti kansainvälistyvä yhteiskunta ja syksyn aikana on noussut esille useita tapauksia, missä on kyseenalaistettu muusta maasta tulevan palokuntalaisen kotimaassa saadun sopimuspalokuntaperuskoulutuksen antamaa kelpoisuutta esim. palokuntatoimintaan osallistumiseen Suomessa sekä sopimuspalokuntien jatkokoulutuksen pohjaksi, mikä epäselvyys toisaalta on haitannut sopimuspalokuntien rekrytointia, toisaalta sotii eurooppalaista työvoiman vapaan liikkuvuuden periaatetta vastaan ja toisaalta ilmeisenä resurssihukkana haittaa suomalaisten sopimuspalokuntien monimuotoisuutta.

Näin ollen esitämme, että ehdotus Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta ehdotetun 2 a §:ään lisätään seuraava 2 momentti:

Vastaavasti Pelastusopisto päättää, kulloinkin esitettävien dokumenttien, todistuksien ja muun tiedon pohjalta, missä määrin ja millä ehdoilla ulkomailla saatu sopimuspalokuntakoulutus mahdollisesti lisäkoulutuksella täydennettynä vastaa pelastuslain 57 § mukaisessa Pelastusopiston opetussuunnitelmassa määritettyä koulutusta.

Kyseessä ei niinkään ole eurooppalainen ammattipätevyys vaan missä tahansa maailmassa saatu palokuntakoulutus, joten tarvittaessa 2 a §:n otsikkoakin voitaisiin vastaavasti tarkentaa.

Muilta osin ei ole tässä vaiheessa huomauttamista.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry – Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf

Ari Maskonen, toiminnanjohtaja